

מכון קסירר

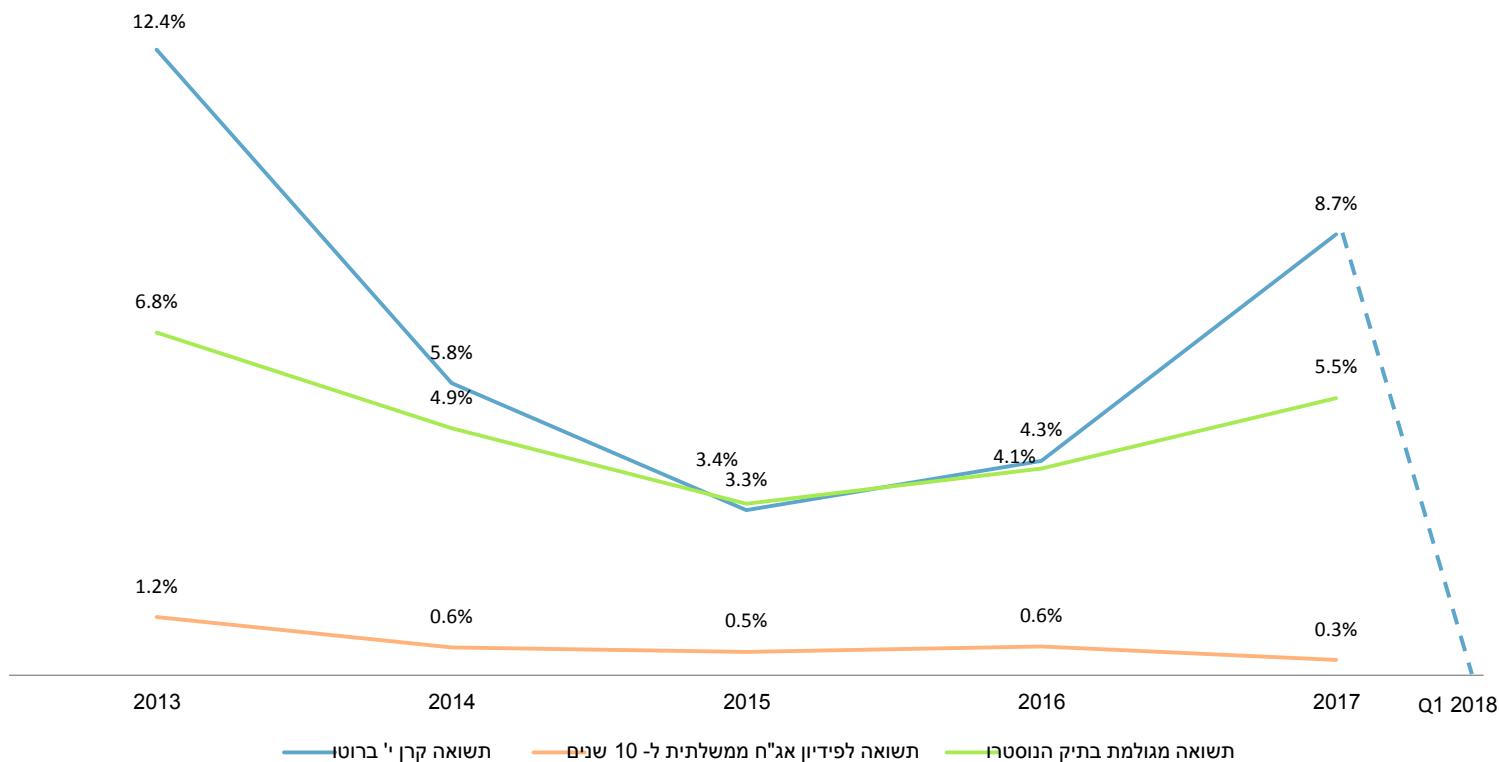
ערב עיון לענף הביטוח

סיכום תוצאות ענף הביטוח שנת 2017

בני גבאי
אור חרוש

24 אפריל, 2018

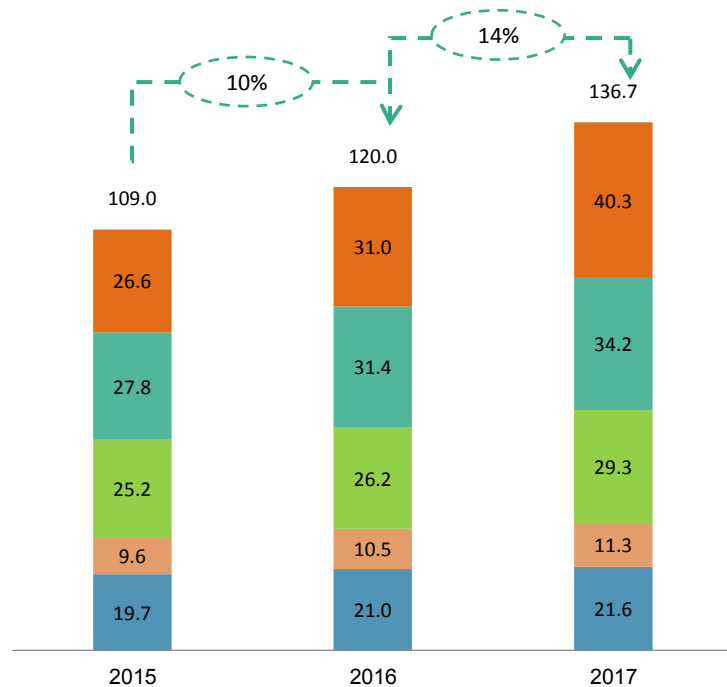

- שנה חזקה בשוק ההון השפיעה על רווחיות התעשייה
- מגמה שלא ממשיכה לתוך שנת 2018

סך משק הביטוח - פרמיות ודמי גמולים

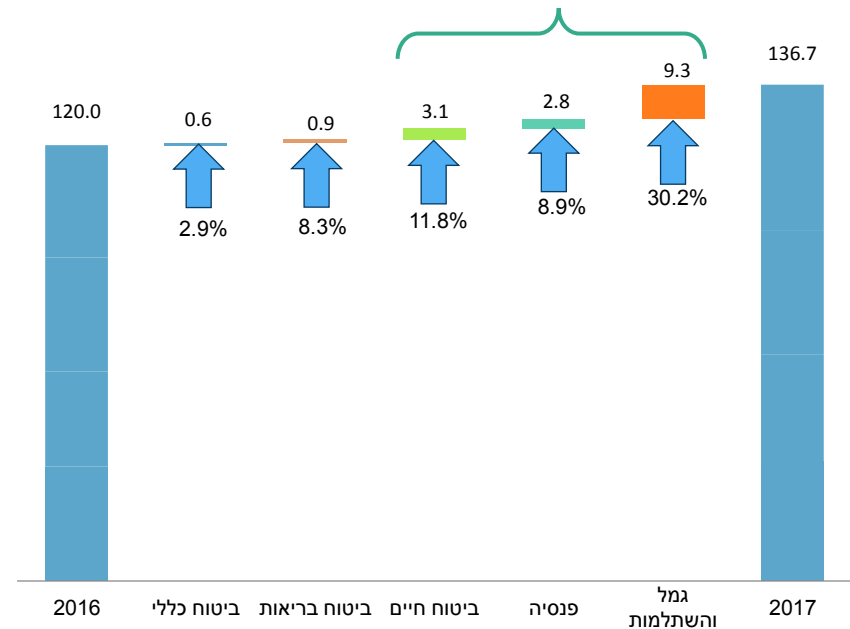
מיליארדי ₪

התפתחות היקף פרמיות ודמי גמולים 2015-17

הסבר לשינוי בשנת 2017

שינוי בחיסכון ארוך טווח - 15.2 מיליארד ש"ח (17%)

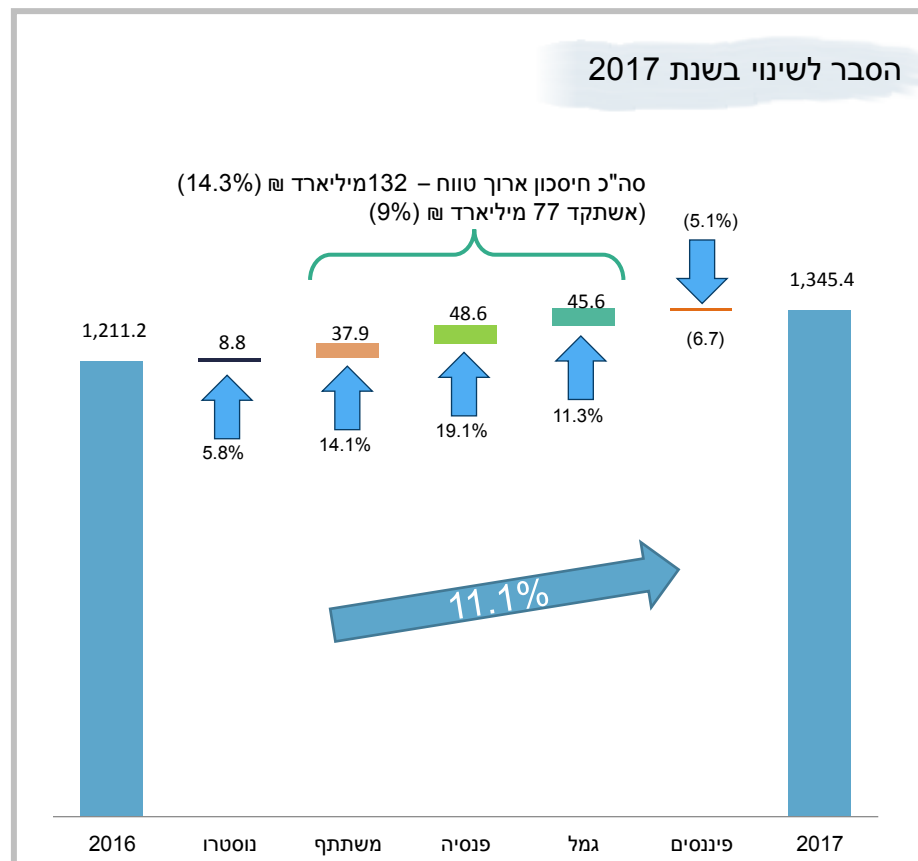
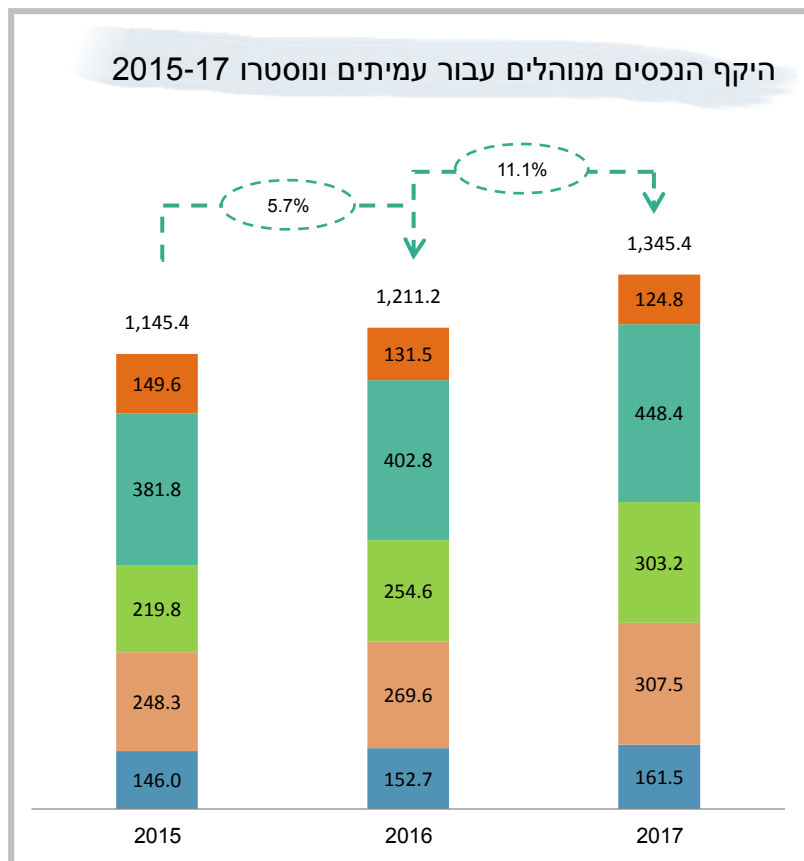

■ ביטוח כללי
 ■ ביטוח בריאות
 ■ ביטוח חיים
 ■ פנסיה
 ■ גמל

- חיסכון ארוך טווח מהווה כ 75% מהפרמיות ודמי הגמולים (לאורך שנים)
- סך פרמיות וגמולים - כ- 137 מיליארד ש"ח - גידול של 14% (אשתקד 10%) עיקר הגידול בחיסכון ארוך טווח
- חיסכון ארוך טווח - הגידול השנה הרבה יותר משמעותי (17%) בכל התחומים אבל יש לשים לב להובלת הגמל גם בשיעור הגידול וגם בסך הנכסים
- בריאות - המשך עליה מתונה (בעיקר בריאות פרט)
- ביטוח כללי - ללא שינוי משמעותי

סך משק הביטוח - היקף הנכסים המנוהלים

מיליארדי ₪

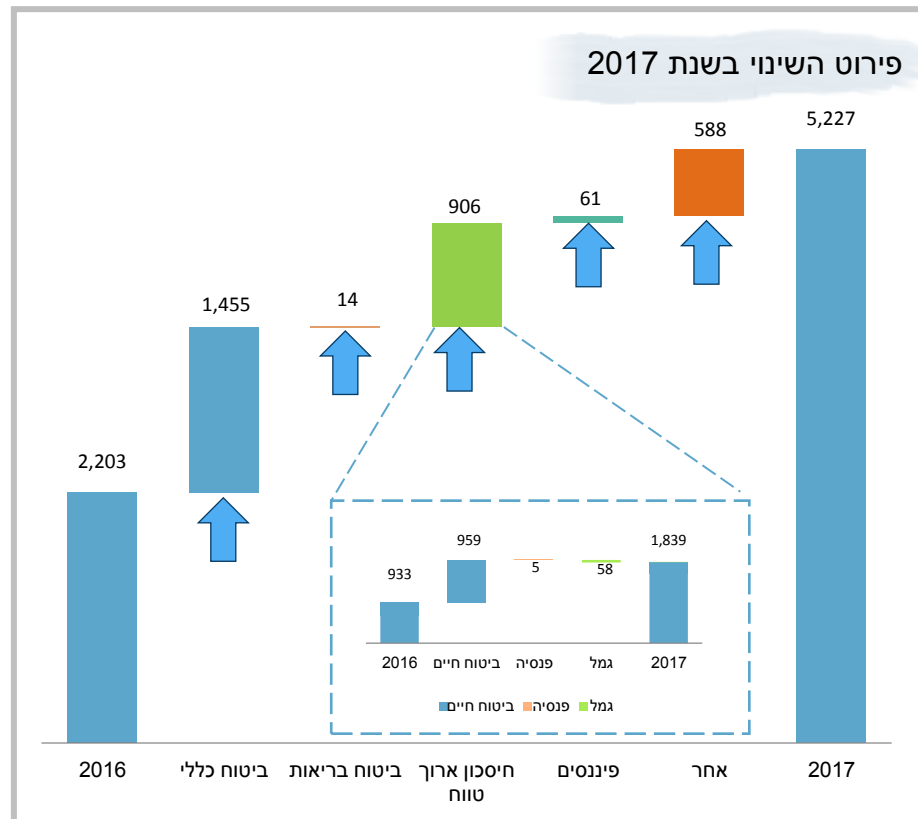
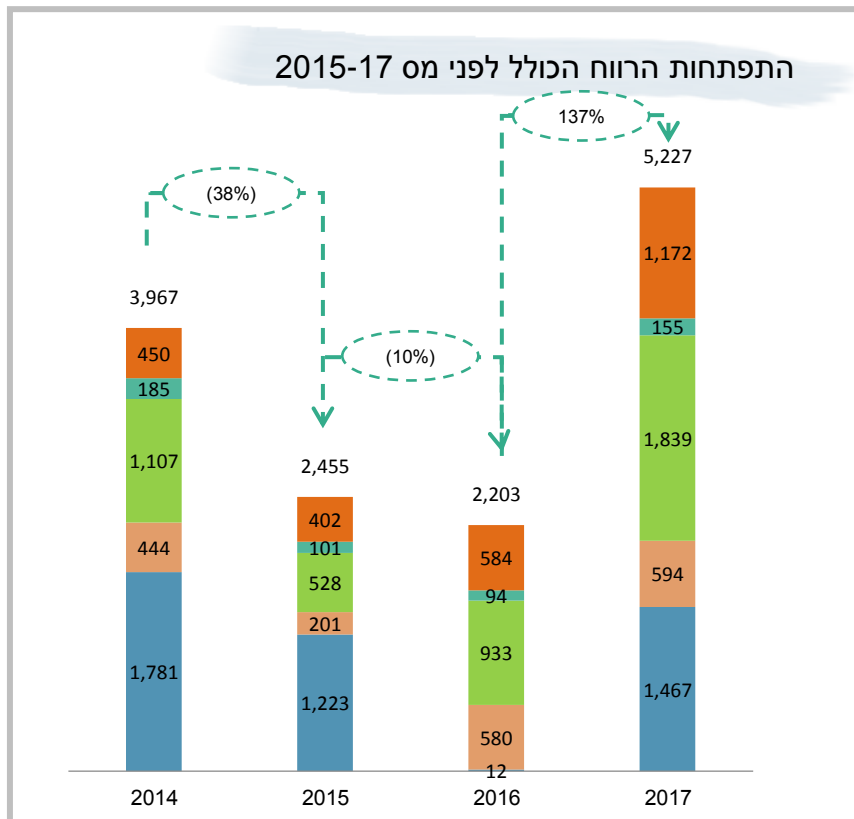

■ נוסטרו
 ■ משתתף
 ■ פנסיה
 ■ גמל והשתלמות
 ■ פיננסים

- סך נכסים כ-1.35 טריליון ש"ח - גידול של כ-11% (אשתקד גידול של 5.7% בלבד)
- אין ספק כי לתשואות שוק ההון השנה גם השפעה על גידול הנכסים המנוהלים והנוסטרו
- באופן טבעי הגידול בחיסכון ארוך טווח (14.3%) אבל יש גם גידול בנוסטרו (5.7%)
- פיננסים – קיטון השנה נובע בעיקרו ממיזוג פעילות של אחת החברות עם בית השקעות

סך משק הביטוח - רווח כולל לפני מס לפי סגמנטים

מיליוני ₪

■ ביטוח כללי ■ ביטוח בריאות ■ חיסכון ארוך טווח ■ פיננסים ■ אחר

- רווח הענף עלה ל 5.2 מיליארד ש"ח עלייה של 137% - סיבה עיקרית תשואות בשוק ההון
- ביטוח כללי - עליה משמעותית ברווחיות בענפים מסוימים (בעיקר ביטוח רכב רכוש)
- ביטוח בריאות - רווחיות דומה למרות הגידול בהיקף הפעילות
- ביטוח חיים - רווחיות השתפרה משמעותית! שווק הון - דמי ניהול- כן! ירידה בהפרשות מיוחדות- לא!
- פנסיה - למרות הגידול בהיקף הפעילות רווחיות ללא שינוי (כ- 250 מלש"ח)
- גמל - למרות הגידול בהיקף הפעילות ירידה ברווחיות (שחיקה בדמי ניהול והפחתות)
- אחר - 20% מהרווח לפני מס. תחום שהפך להיות מהותי מאוד! עליה נובעת מהכנסות מהשקעות, שיפור בסוכנויות הביטוח ופעילויות אחרות

חיסכון ארוך טווח

ביטוח כללי

ביטוח בריאות

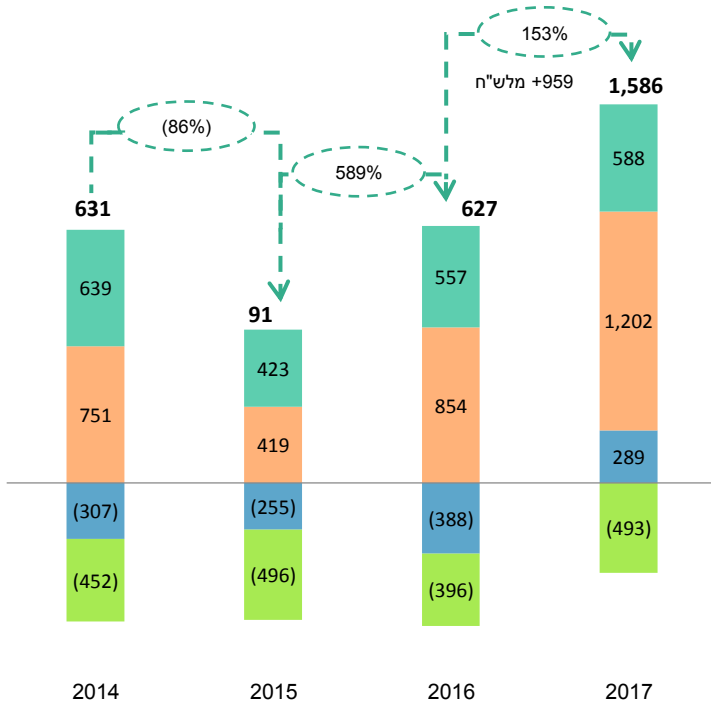
הוצאות הנהלה וכלליות

הון, סולבנסי ומכפילים

ביטוח חיים - הרכב הרווח

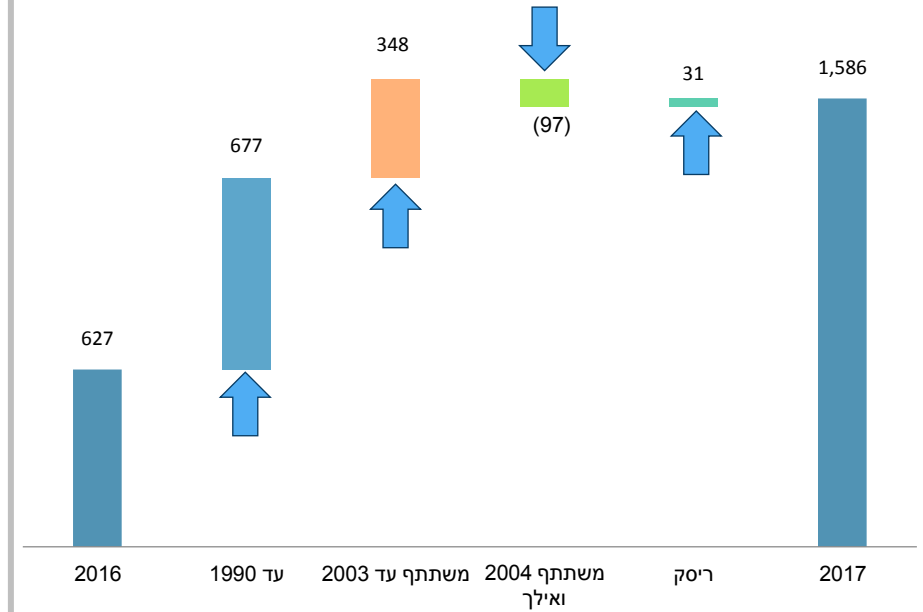
מיליוני ₪

הרווח בביטוח חיים לפי מוצרים

■ 1990 עד ■ משתתף עד 2003

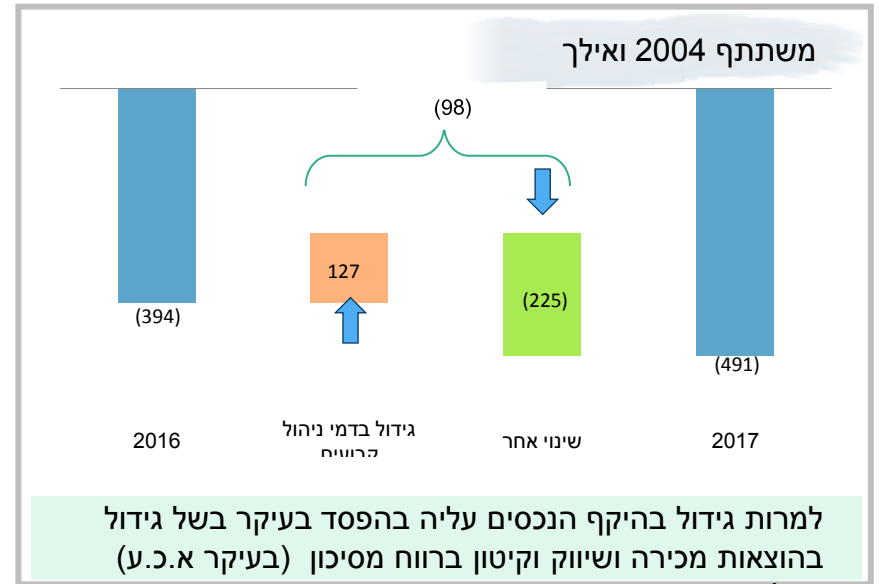
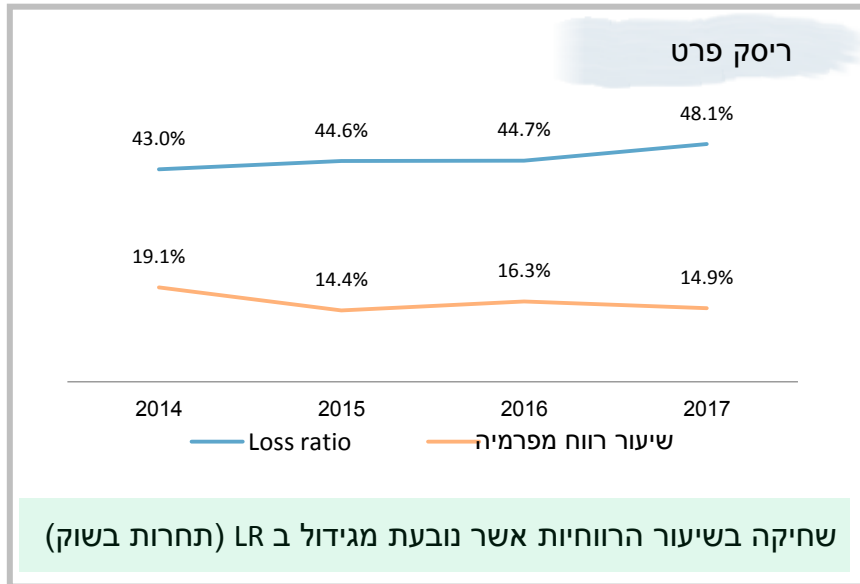
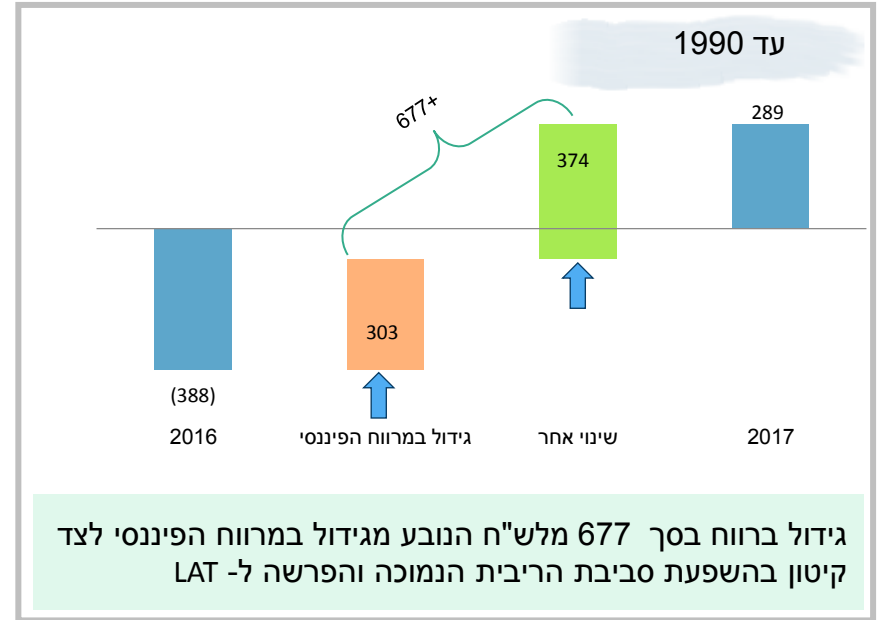
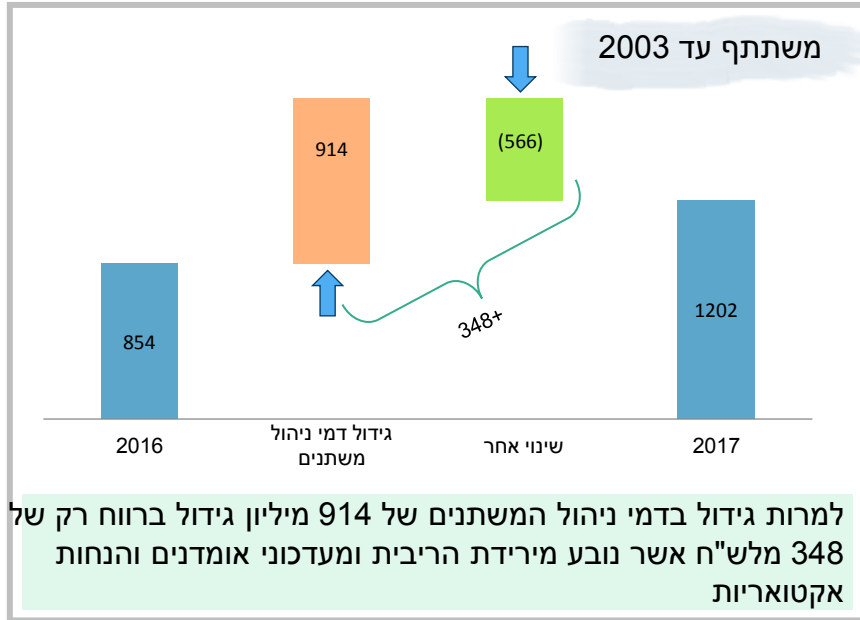
פירוט השינוי בשנת 2017

■ משתתף 2004 ואילך ■ ריסק

- רווח של 1.6 מיליארד ₪. גידול של כ-1 מיליארד ש"ח למול אשתקד
- עליה ברווח בכל המוצרים למעט במשתתף 2004 ואילך
- בשקפים הבאים נראה ניתוח לשינוי במרכיבי הרווח ולשינוי ברווחיות המוצרים

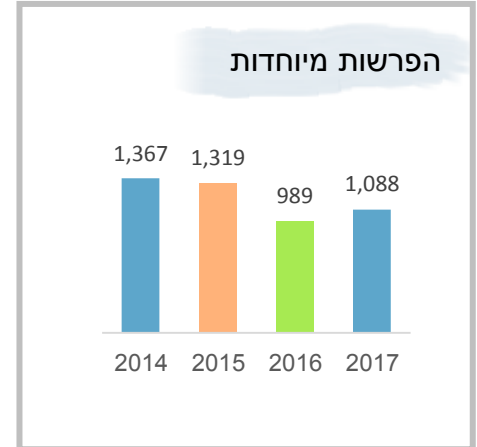
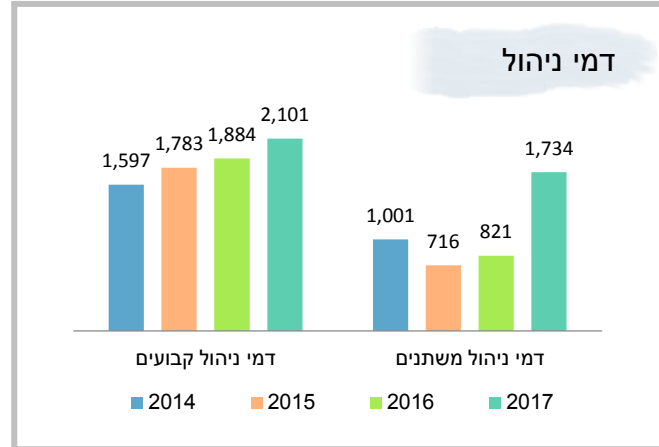
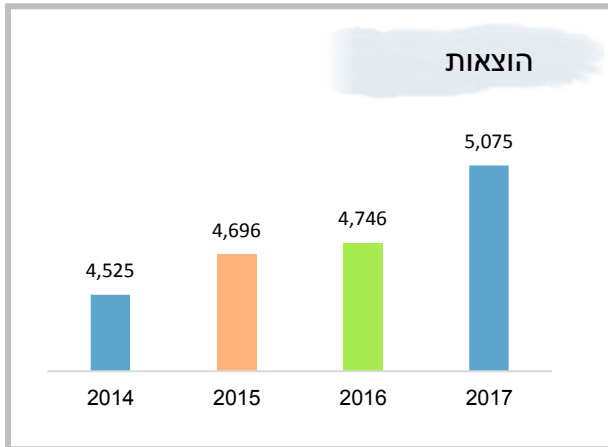
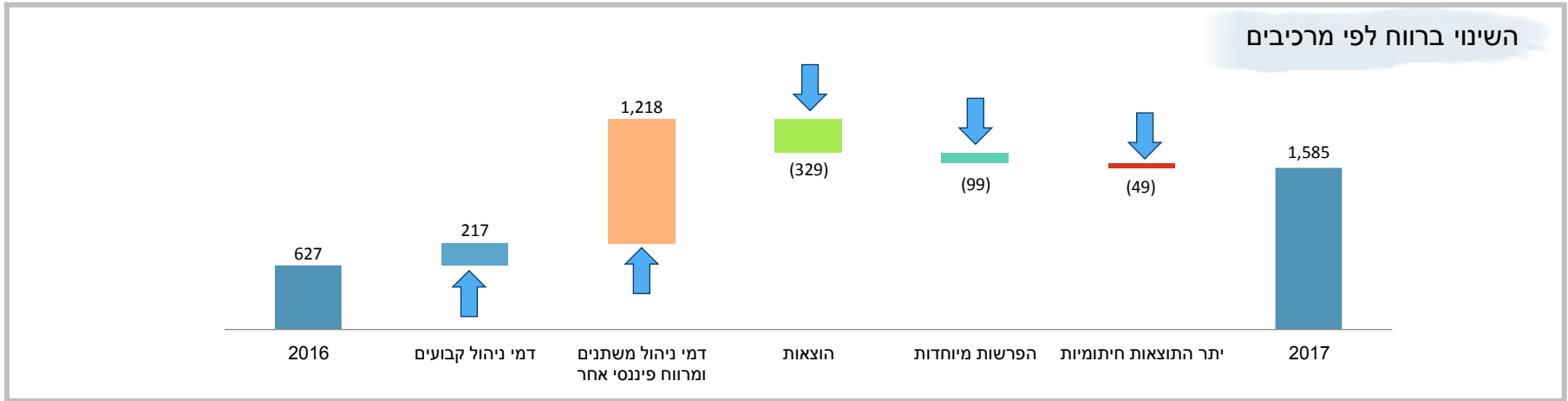
ביטוח חיים – הסברים לרווחיות השונים

ביטוח חיים – מקורות הרווח

מיליוני ₪

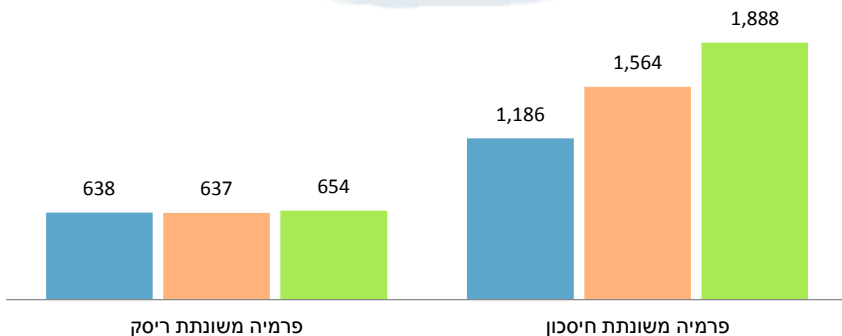

- גידול טבעי בדמי ניהול קבועים כתוצאה מגידול בהיקף הנכסים.
- גידול משמעותי בדמי ניהול משתנים ומרווח פיננסי – שוק ההון
- עליה בהוצאות 0.3 מיליארד ש"ח, בעיקר מכירה ושיווק
- הפרשות מיוחדות ללא שינוי מהותי לעומת שנים קודמות – כ - 1 מיליארד ש"ח - ריבית, עדכון הנחות מימוש גמלה, LAT, שינוי פקטור K ושינוי הנחות א.כ.ע.

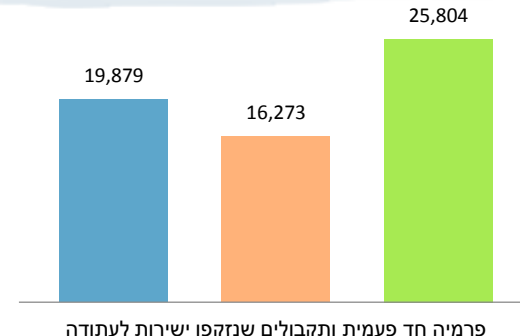
ביטוח חיים - פרמיה משונתת ועלויות רכישה

מיליוני ₪

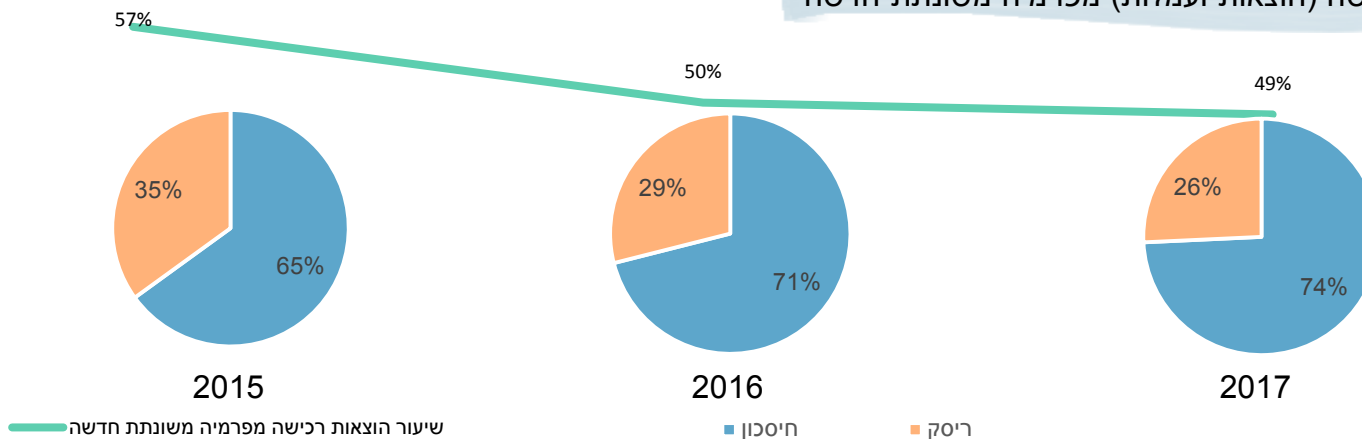
פרמיה משונתת חדשה

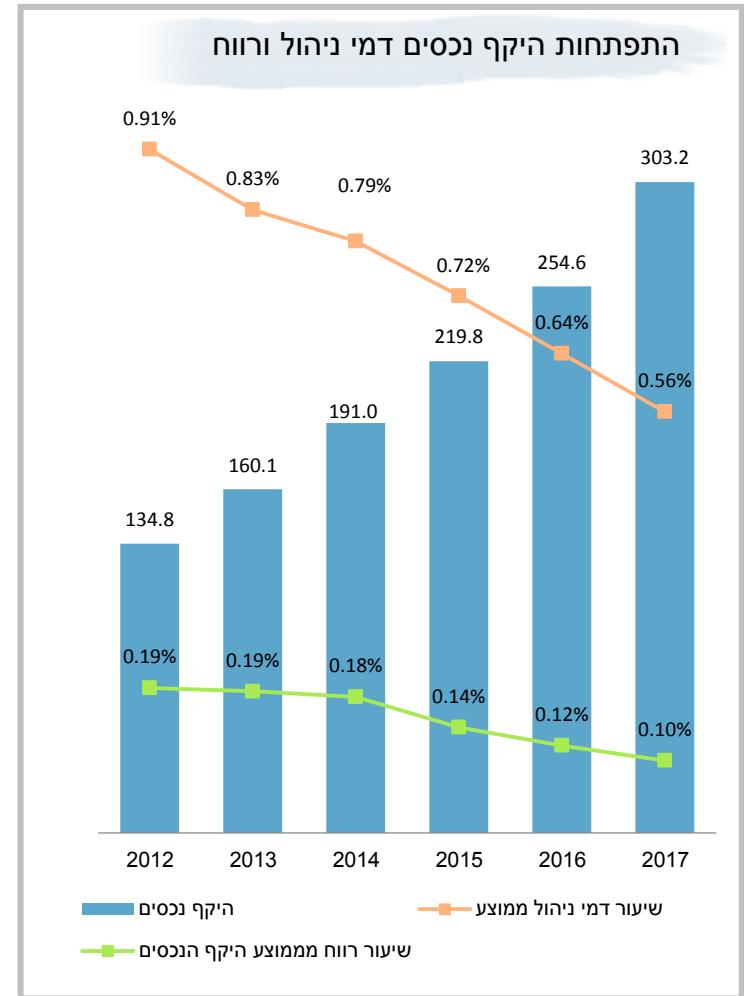
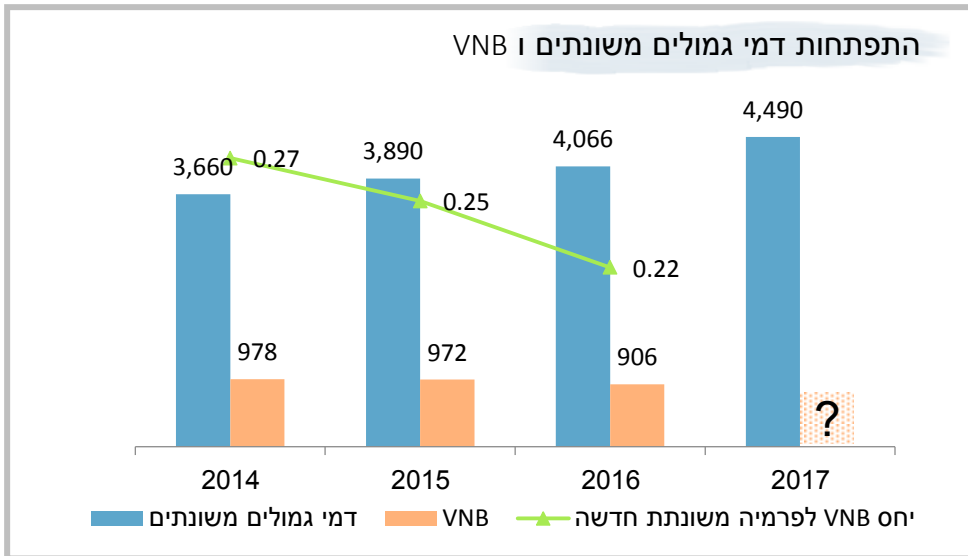
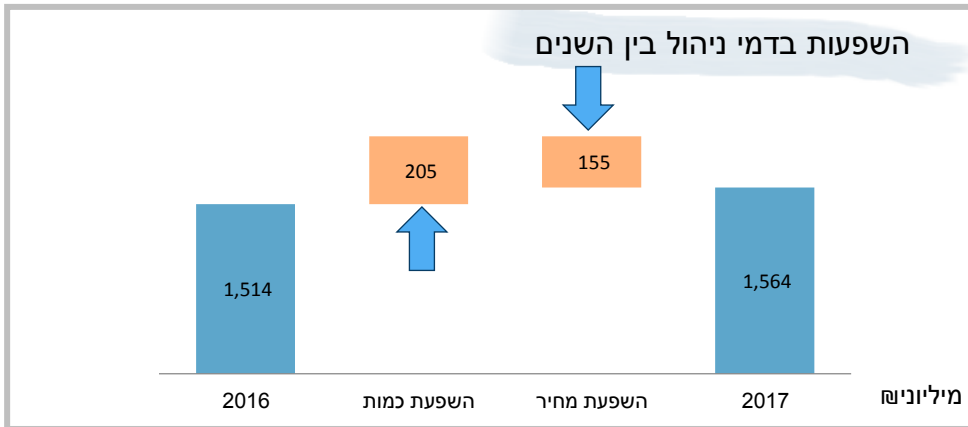
פרמיה חד פעמית והפקדות שנזקפות ישירות לעתודה

שיעור עלויות רכישה (הוצאות ועמלות) מפרמיה משונתת חדשה

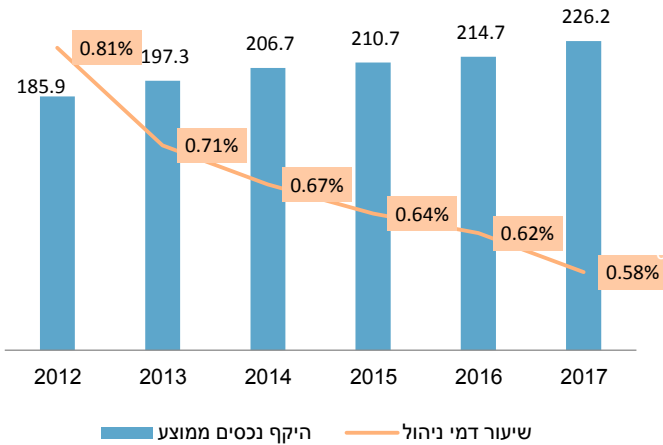
- ללא שינוי במכירות החדשות במוצרי הריסק – למרות מאמצים מצד החברות להגדיל מכירות במוצר זה
- עליה במכירות החדשות במוצרי החיסכון (גם בשל תיקון 16) למרות קיפאון במכירה במספר חודשים
- זינוק במכירת פרמיה חד פעמית והפקדות הנזקפות ישירות לעתודה לסך של 25 מיליארד ש"ח (במספר חברות)
- שיעור עלויות רכישה כ- 50%
- שינוי התמהיל בשנת 2016 לעומת 2015 (לטובת חיסכון) הביא באופן טבעי לירידה בשיעור הוצאות הרכישה. שינוי התמהיל בשנת 2017 לעומת 2016 (גידול נוסף בחלק החיסכון) ללא ירידה בשיעור הוצאות הרכישה עולה (בעיקר עמלות היקף)

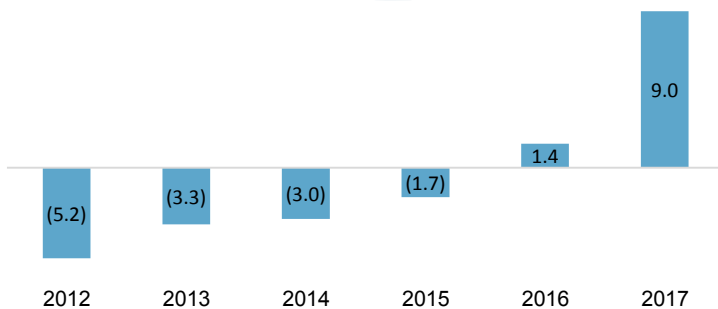
- המשך גידול בהיקף הנכסים (303 מיליארד ש"ח), כתוצאה מהפקדות שוטפות ותשואות שוק ההון
- רפורמת פנסיה ברירת מחדל, חוזר איחוד חשבונות והמשך התחרות הביאו לירידה בשיעור דמי הניהול ובהתאמה לירידה בשיעור הרווח מממוצע היקף הנכסים
- מכירות שוליות – שיעור דמי ניהול נמוך בהרבה מהממוצע וככל הנראה ברווחיות הרבה יותר נמוכה
- צמיחה בדמי גמולים משונתים לצד ירידה ביחס VNB לפרמיה משונתת חדשה => ירידה ב Asset Share
- דמי ניהול בסכום אבסולוטי - השפעת כמות גבוהה מהשפעת מחיר אך יחד עם זאת רווחיות תחום הפנסיה עלתה מינורית 5 מלש"ח

גמל

היקף נכסים מנוהלים ודמי ניהול

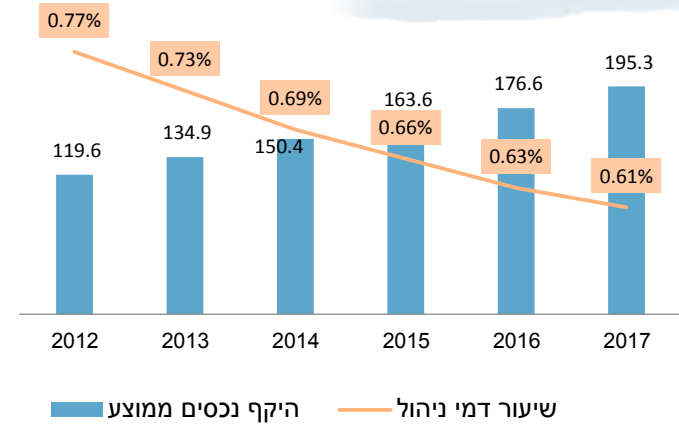

צבירות נטו

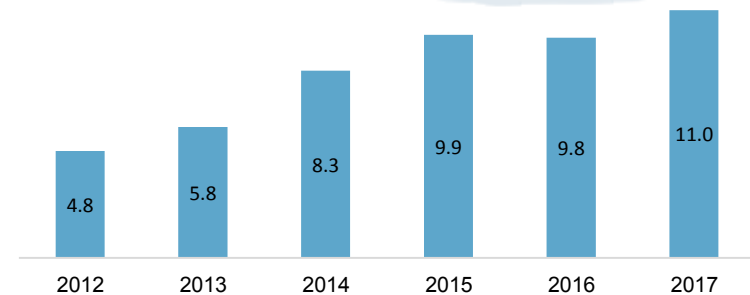

השתלמות

היקף נכסים מנוהלים ודמי ניהול

צבירות נטו

- המשך מגמת הירידה בשיעור דמי הניהול
- המשך צבירות חיוביות בגמל ובהשתלמות השינוי המשמעותי בגמל
- הגידול המשמעותי בצבירות בגמל מיוחס בעיקר למוצרי גמל להשקעה וחיסכון לילד

חיסכון ארוך טווח

ביטוח כללי

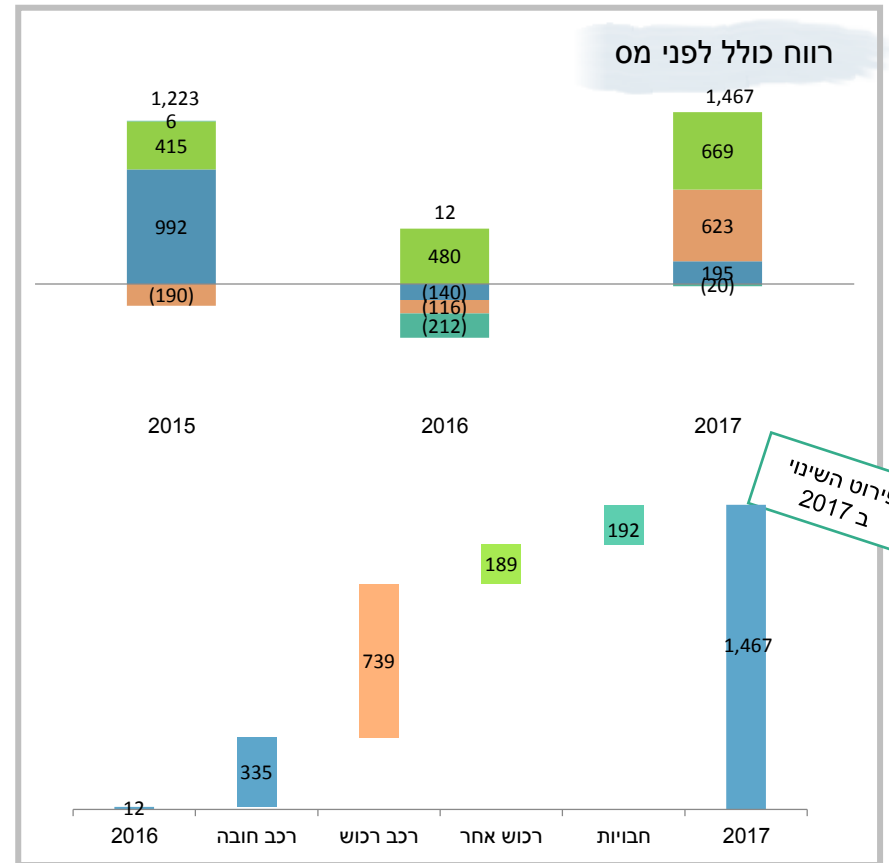
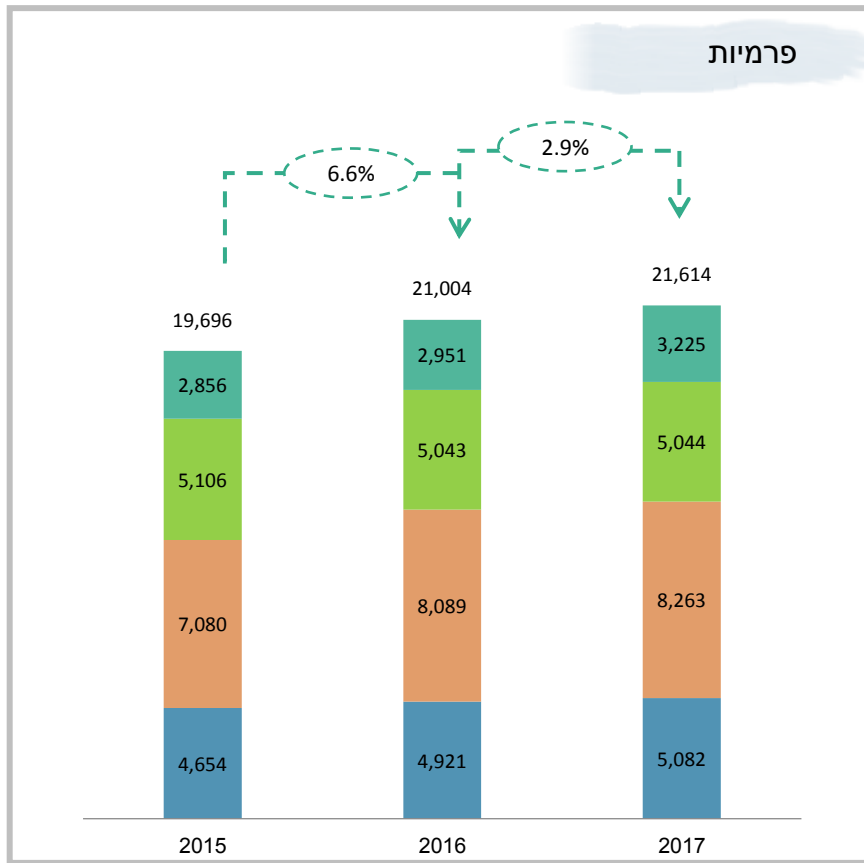
ביטוח בריאות

הוצאות הנהלה וכלליות

הון, סולבנסי ומכפילים

ביטוח כללי – פרמיות ורווח כולל לפני מס

מיליוני ₪

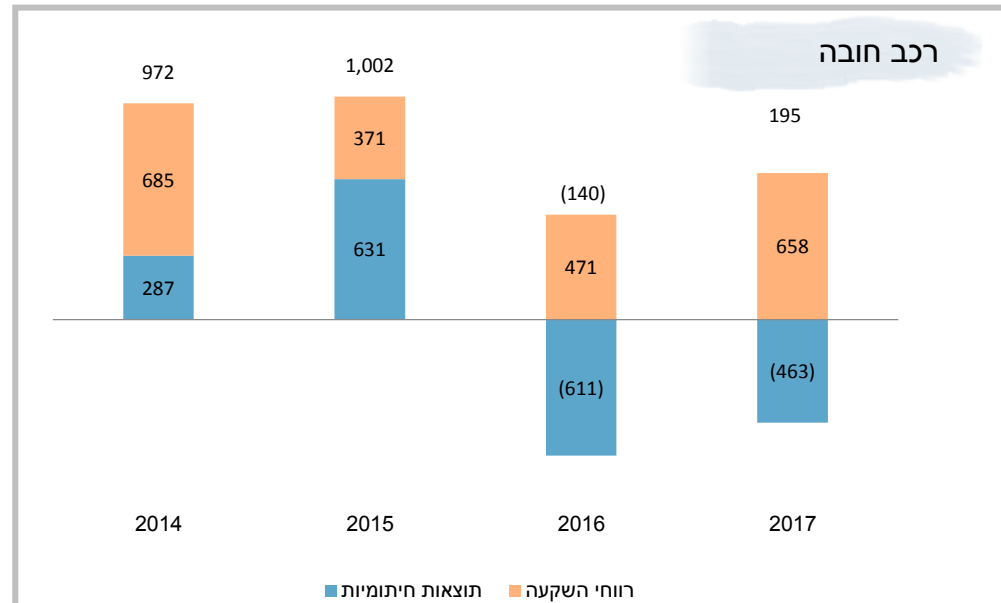
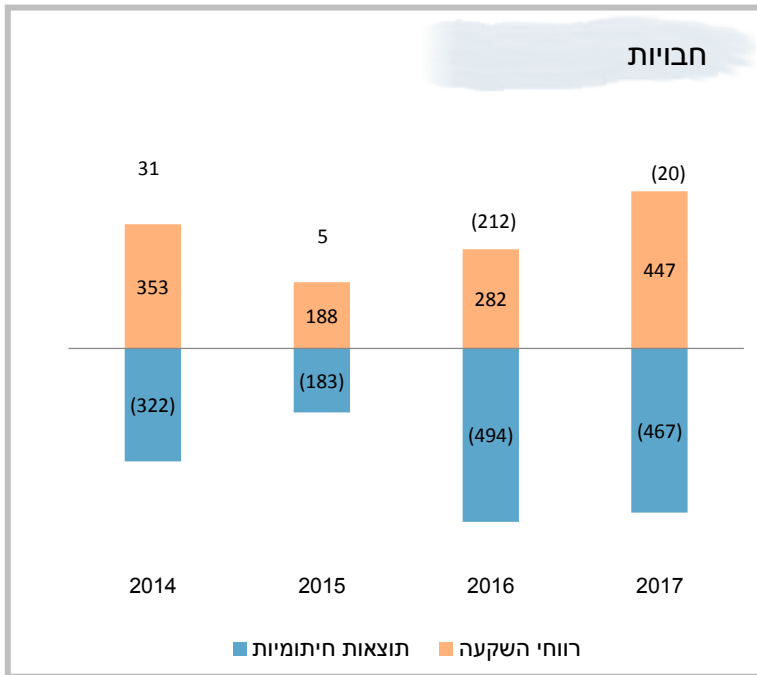

■ רכב חובה ■ רכב רכוש ■ רכוש אחר ■ חבויות

- תחום הרכב מהווה כ- 60% מהיקף הפרמיות בביטוח כללי
- סך הפרמיות 21.6 מיליארד ש"ח - עליה נאה בהיקף פרמיות בשנת 2017 2.9% למול אשתקד, (בנרמול מכרז עובדי מדינה צמיחה של כ-5%).
- העלייה בפרמיות בעיקר רכב רכוש (כמות כלי רכב ותעריף)
- רווח התחום עלה בכ- 1.5 מיליארד ש"ח העלייה המשמעותית הינה ברווחיות בענף רכב רכוש
- בענפי רכב חובה וחבויות השפעה חיובית של שוק ההון

ביטוח כללי – רכב חובה וחבויות

מיליוני ₪

- השפעה מהותית של רווחי השקעה על תוצאות ענפים ארוכי זנב
- רכב חובה – שיפור בתוצאות החיתומיות נובע מהשפעת ביטוח משנה (הרעה בתוצאות ברוטו)

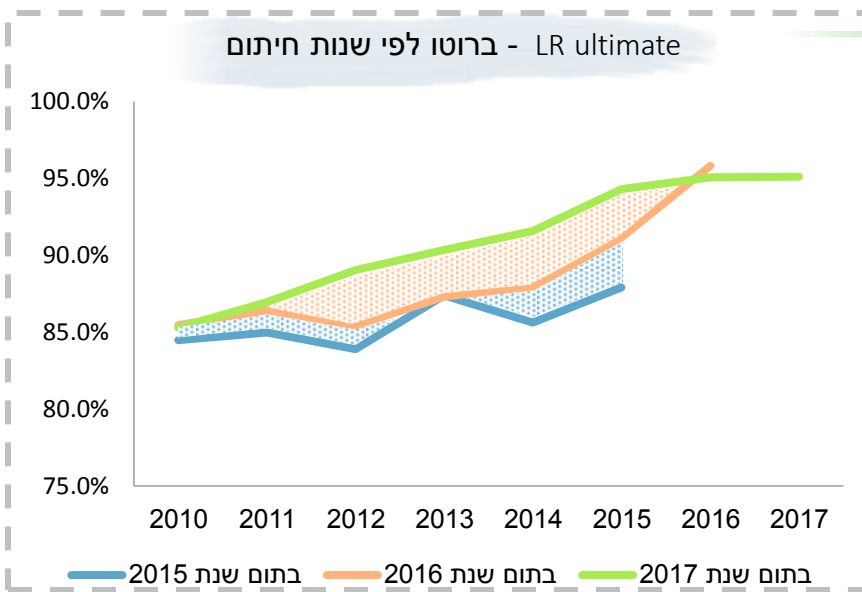
שינוי	2016	2017	
(199)	(865)	(1,064)	תוצאה חיתומית ברוטו
347	254	601	השפעת ביטוח משנה*
148	(611)	(463)	סה"כ הפסד חיתומי בשייר
187	471	658	השפעת רווחי השקעות
335	(140)	195	רווח (הפסד) כולל לענף

*סכום חיובי הוא רווח לחברת הביטוח והפסד לביטוח המשנה

ביטוח כללי - רכב חובה (המשך)

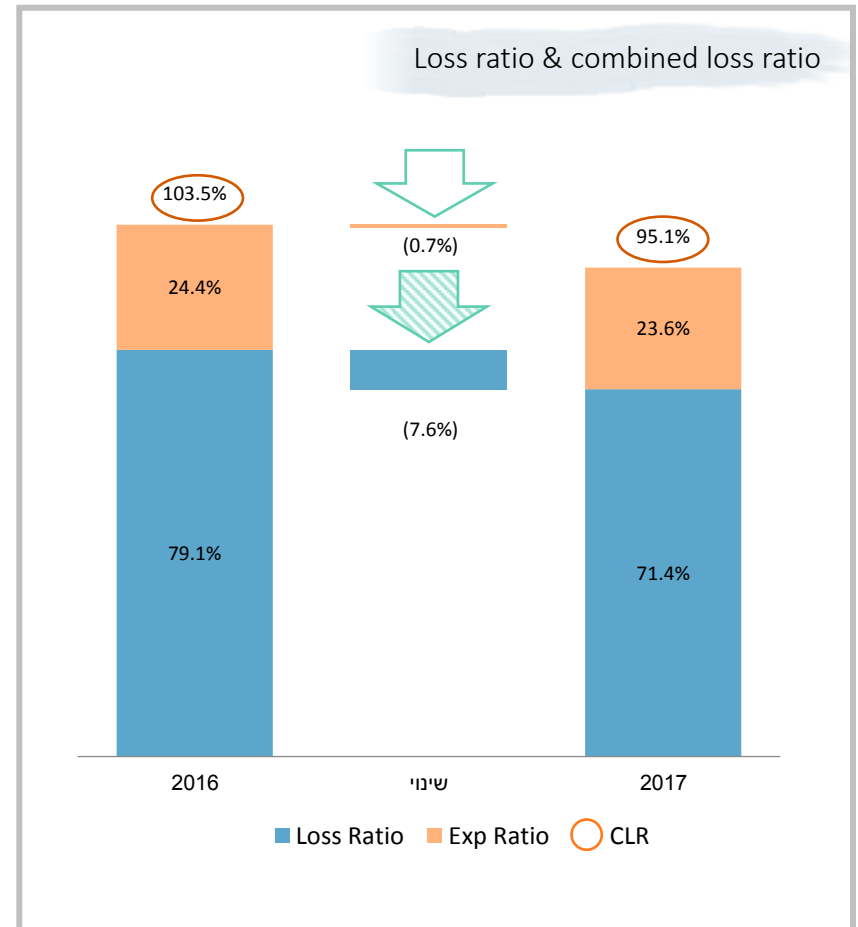
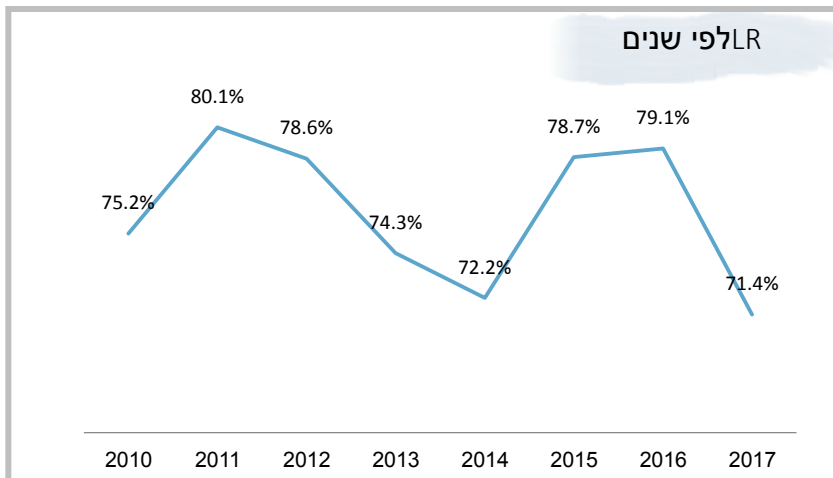
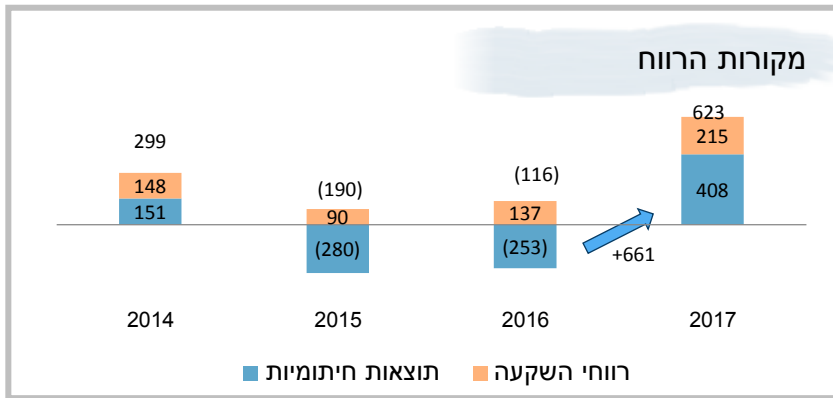
פירוט התוצאות לפי שנות חיתום

הסבר	שינוי	2016	2017		
תוצאה חיתומית ברוטו	50	(430)	(380)		שנת חיתום שוטפת
השפעת ביטוח משנה*	127	81	207		
סה"כ הפסד חיתומי בשייר	176	(349)	(173)		
השפעת רווחי השקעות	12	52	64		
סה"כ הפסד שנה שוטפת	188	(297)	(109)		
גם השנה גידול בעתודות בגין שנות חיתום קודמות, הנובעות מהתפתחות שלילית בתביעות ועדכוני הנחות ואומדנים אקטואריים אחרים (שנה שעברה בעיקר השלכות מסקנות ועדת וינוגרד). השנה לעומת אשתקד לא היו שחרורי עתודות שאיזנו את התוצאות.	(249)	(435)	(684)	ברוטו	שנות חיתום קודמות
הפסד מבטחי המשנה בגין שנות חיתום קודמות נובע בעיקר מעסקות LPT בחלק מהחברות	221	173	394	השפעת ביטוח משנה*	
	(29)	(261)	(290)	סה"כ הפסד חיתומי בשייר	
	175	419	594	השפעת רווחי השקעות	
	146	157	304	סה"כ רווח משנות חיתום קודמות	
	335	(140)	195	רווח (הפסד) כולל לענף	

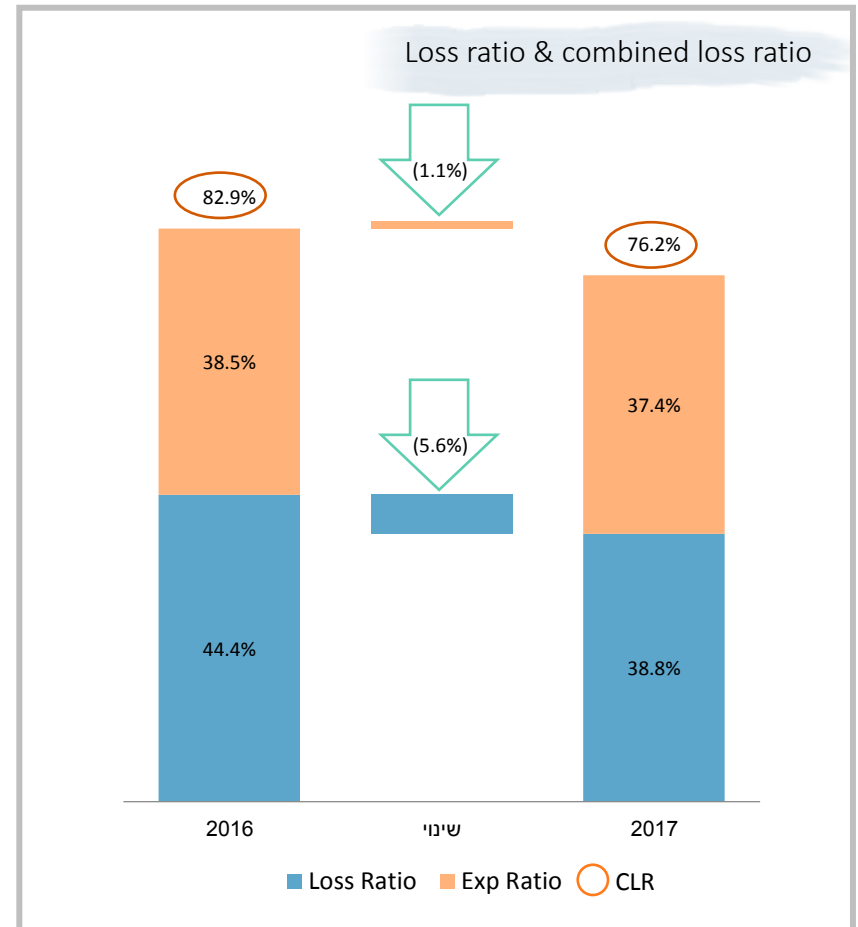
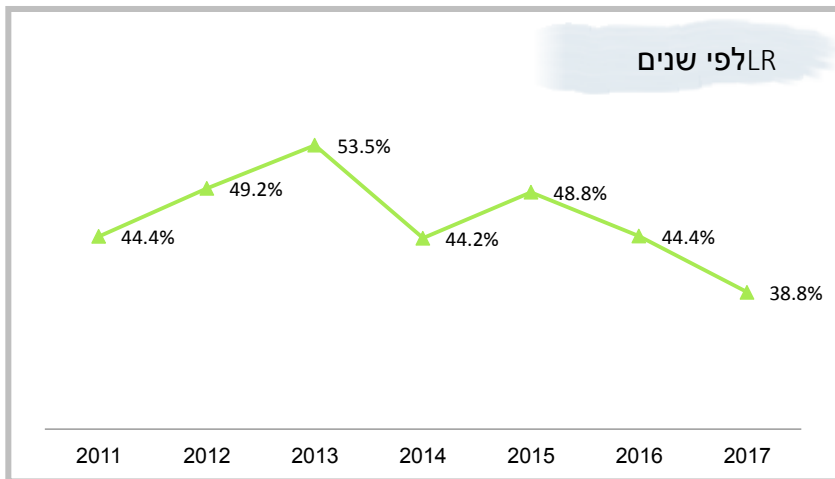
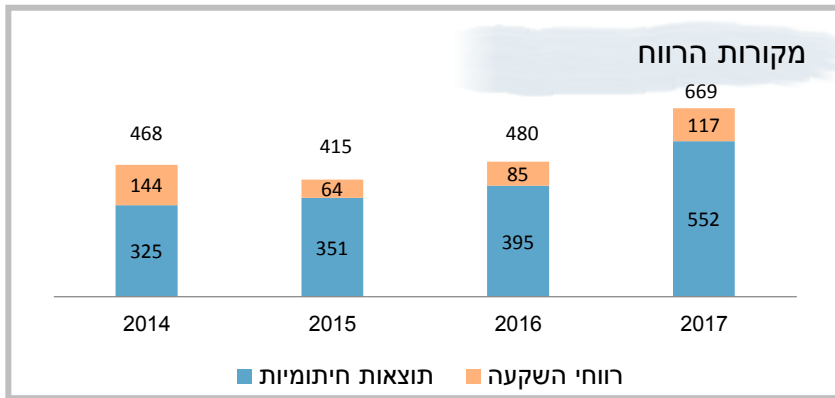

*סכום חיובי הוא רווח לחברת הביטוח והפסד לביטוח המשנה

- שיפור משמעותי מאוד ב Loss Ratio, כ- 8% על כ- 8 מיליארד ₪ פרמיה => שיפור של כ- 650 מלש"ח ברווח החיתומי
- שיפור ברווחי ההשקעות המיוחסים לענף

- ענף בעל רווחיות חיתומית טובה לאורך השנים האחרונות
- השנה שיפור נוסף ב Loss Ratio
- עיקר הרווח נובע מענף דירות ועסקים קטנים

חיסכון ארוך טווח

ביטוח כללי

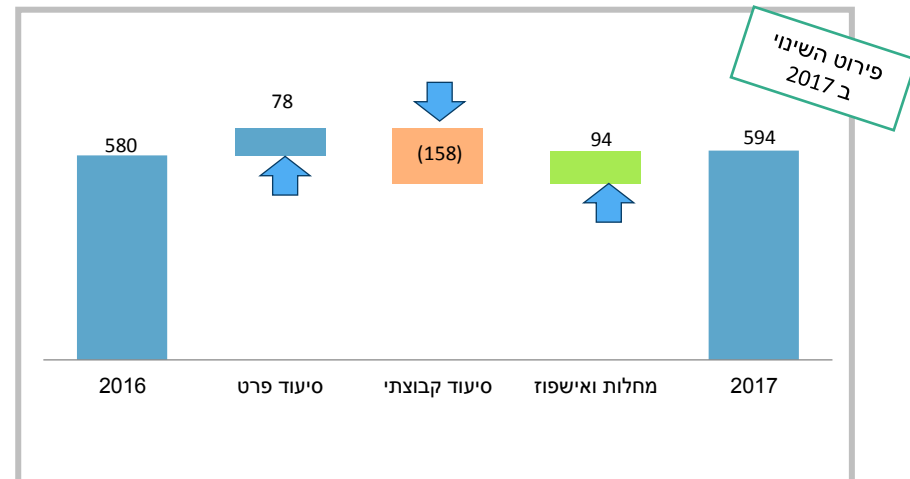
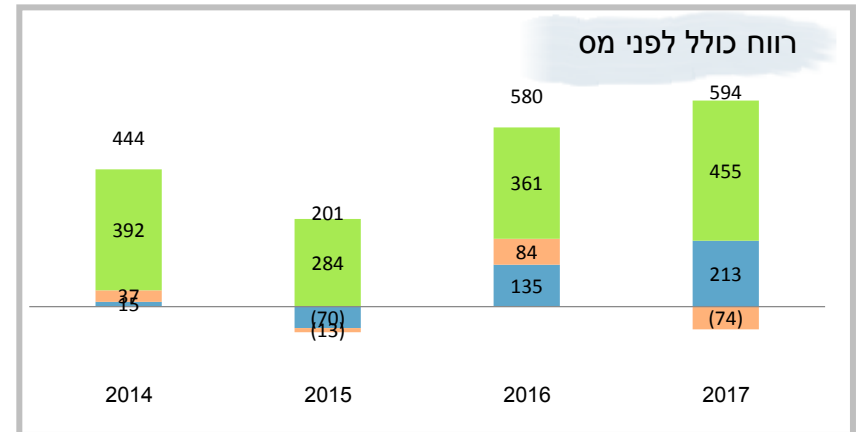
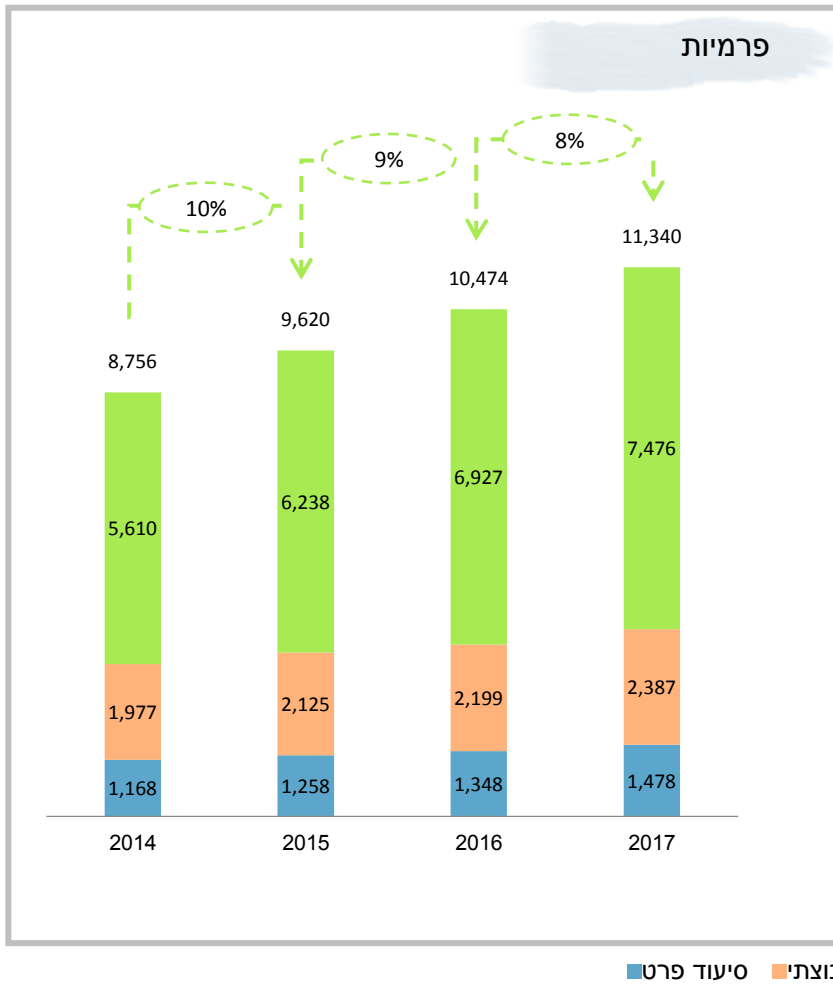
ביטוח בריאות

הוצאות הנהלה וכלליות

הון, סולבנסי ומכפילים

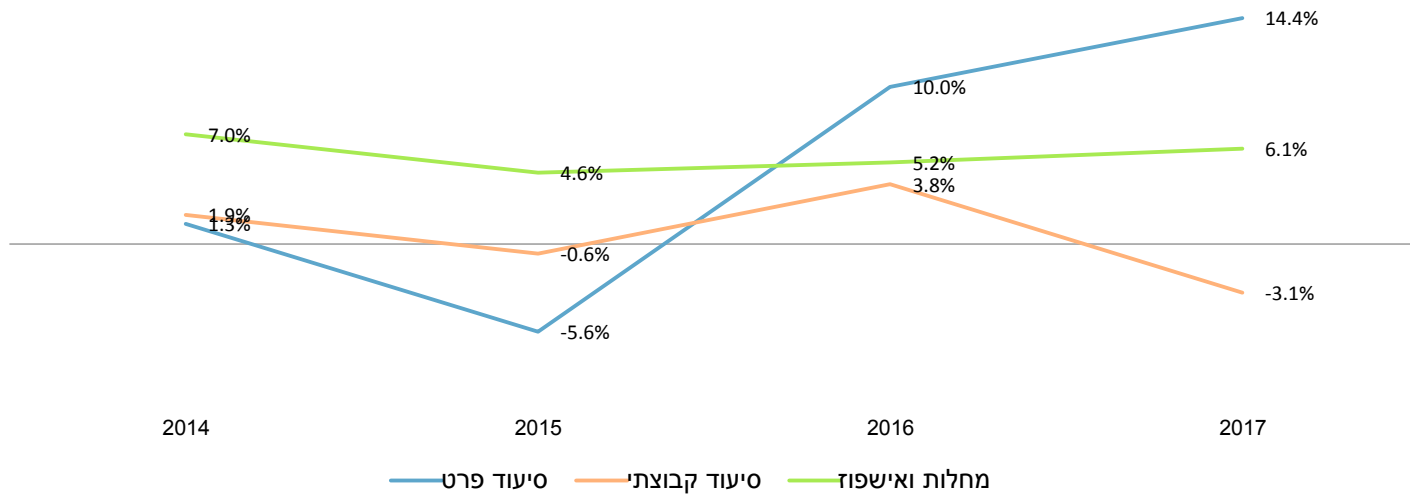
בריאות – פרמיות ורווח כולל לפני מס

מיליוני ₪

- המשך צמיחת הפרמיות בעיקר בענף מחלות ואשפוז – סך הפרמיות 11.3 מיליארד ש"ח
- רווחיות כוללת ללא שינוי – עליה ברווחיות בענפי מחלות ואשפוז וסיעוד פרט אשר קוזזה בירידה משמעותית בסיעוד קבוצתי

בריאות – שיעור רווח מפרמיה

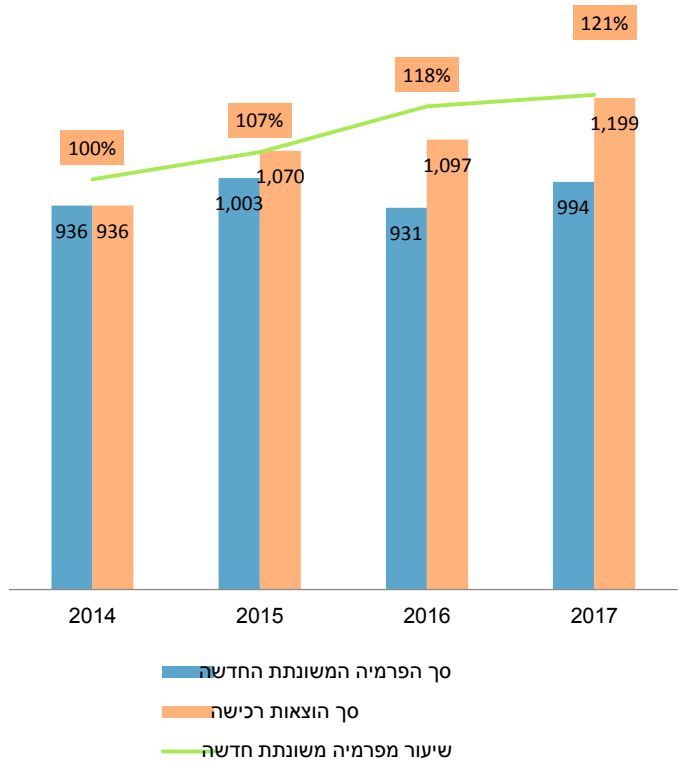

- באופן כללי – כפי שראינו הרעה משמעותית בסיעוד קבוצתי ועליה נאה ברווחיות מוצרי הפרט
- סיעוד קבוצתי – התפתחות שלילית בתביעות
- סיעוד פרט – השיפור נובע בעיקר מגידול בהכנסות מהשקעות
- מחלות ואשפוז- שמירה על שיעור הרווחיות

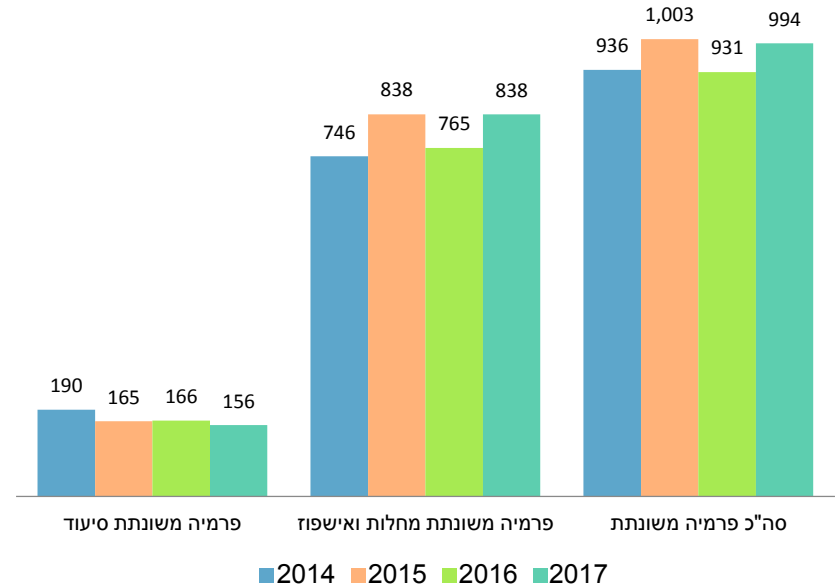
בריאות – פרמיה משוננת חדשה והוצאות רכישה

מיליוני ₪

עלויות רכישה מפרמיה משוננת

פרמיה משוננת חדשה

- סיעוד - ירידה, לאורך השנים, במכירות חדשות בעיקר של כך שמוצר זה "זולל" דרישות הון במשטר סולבנסי
- מחלות ואישפוז – חזרה לעליה במכירות חדשות
- עלויות רכישה גבוהות באות לידי ביטוי בגידול בשיעור ההוצאה מפרמיה משוננת חדשה

חיסכון ארוך טווח

ביטוח כללי

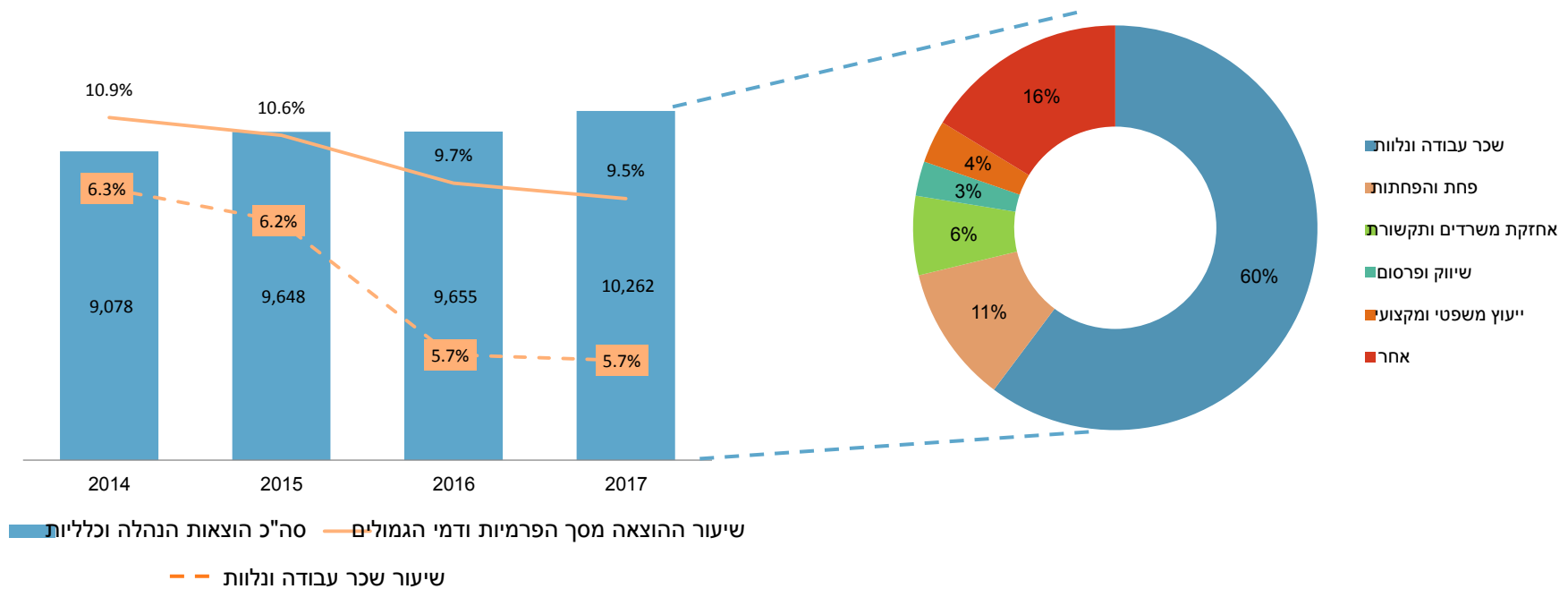
ביטוח בריאות

הוצאות הנהלה וכלליות

הון, סולבנסי ומכפילים

הוצאות הנהלה וכלליות - הרכב

מיליוני ₪

- סכום ההוצאה עלה לאחר יציבות בשנים 2015-6 - סך ההוצאה 10.2 מיליארד ש"ח
- כשיעור מסך הפרמיות ודמי הגמולים ירידה ל- 9.5% (9.7% אשתקד), לא נובע מהתייעלות אלא מגידול בהיקף פעילות
- 60% מההוצאה מיוחסת לשכר עבודה - מהווה כ 5.7% מפרמיות ודמי גמולים
- כ-17% מסך ההוצאה בגין מיכון (1.7 מיליארד ש"ח). השקעה בתוכנה יציבה על כ 1 מיליארד ש"ח. צפי לעליה בהשקעות בעתיד (IFRS וסולבנסי)

חיסכון ארוך טווח

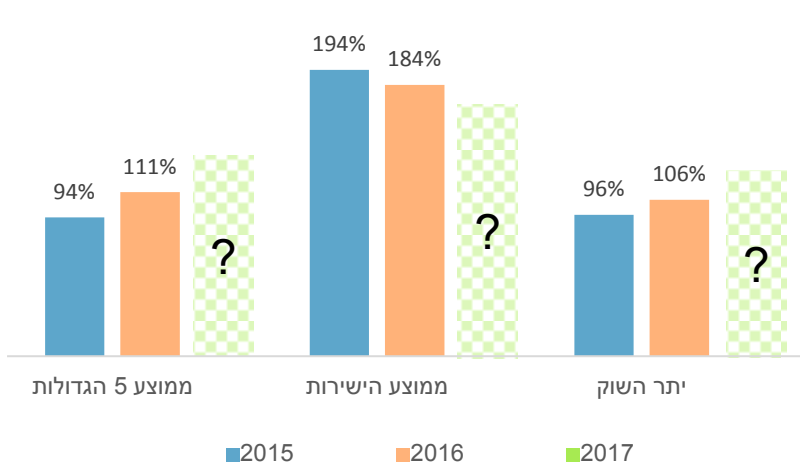
ביטוח כללי

ביטוח בריאות

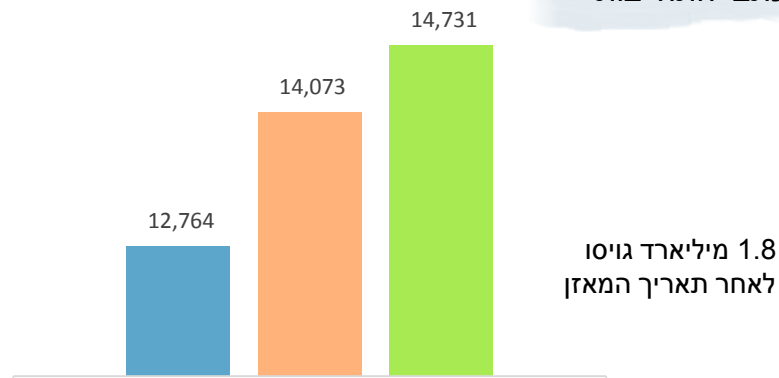
הוצאות הנהלה וכלליות

הון, סולבנסי ומכפילים

יחס כושר פירעון

כתבי התחייבות

שיעור הון משני ממוצע לשנת 2016 – 34%

השוואה בין 2015 ל 2016:

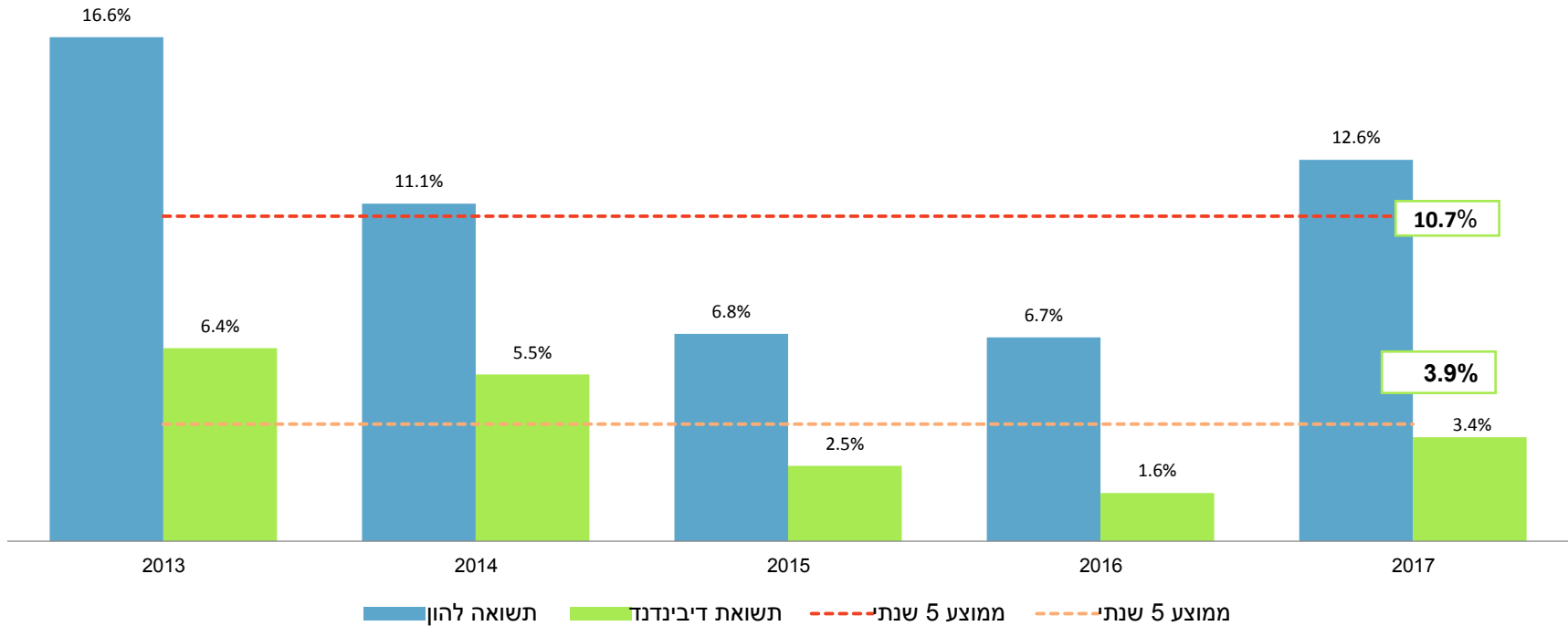
5 הגדולות - השפעות על תוצאות יחס כושר פירעון בין 2015 ל 2016 נבעו בעיקר מהשפעת השינוי בהנחיות ה- Solvency הסופיות לעומת התרגילים וגיוסי הון משני.

השפעה על היחס ב 2017:

לקראת פרום יחס כושר לשנת 2017 מספר גורמים ישפיעו על היחס:

- רווחי השקעות מעבר לריבית חסרת הסיכון (נוסטרו ודמי ניהול משתנים) בקיזוז גידול בדרישת ההון בשל הגידול בנכסים (בנוסף להיותה פונקציה של תמהיל התיק)
  - השפעה של ירידת הריבית בטווחים הבינוניים - הם המשפיעים על עקום הריבית שנלקח בחשבון (נובע מצורת החישוב של העקום).
  - השפעות עדכוני הנחות ואומדנים אקטואריים (שיעורי מימוש גמלה, אובדן כושר וכו') על ה- Best Estimate ועל דרישות ההון הנגזרות
  - גיוסי הון משני נוספים
  - רווחיות חיתומית בענפי ביטוח כללי בעיקר רכב רכוש
- במבט קדימה:**
לחברות אתגר משמעותי ביצירת היכולת לבנות הון כלכלי ממכירות מוצרי ביטוח

תשואה להון ותשואת דיבידנד 2013 - 2017

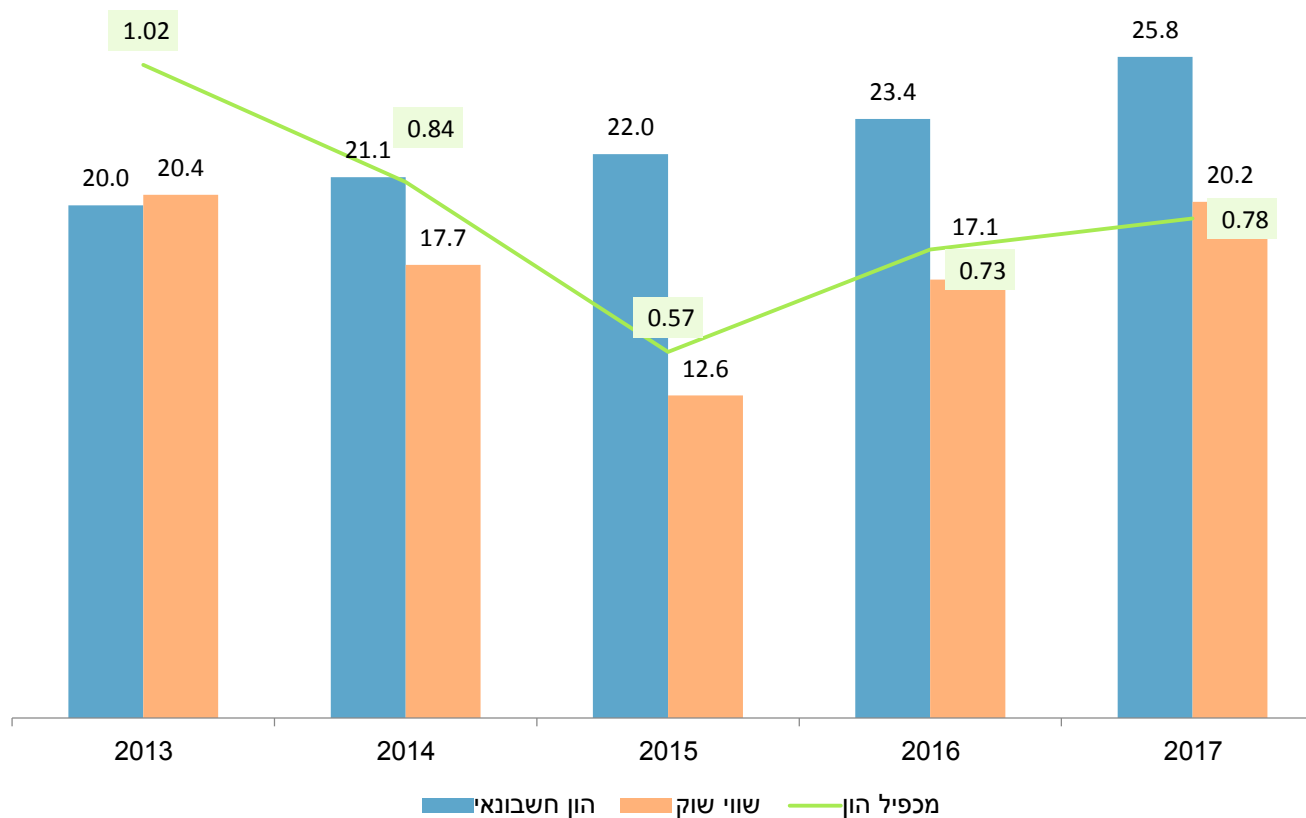
- תשואה להון (רווח כולל אחרי מס/ממוצע הון לתקופה) - ממוצע 5 שנותי 10.7% (הראנו מתאם חזק עם שוק ההון)
- תשואת דיבידנד (דיבידנד/ממוצע הון לתקופה) - ממוצע 5 שנותי 3.9%
- צפי לשנתיים הקרובות - למרות השיפור ביחסי כושר פירעון שיעור תשואת דיבידנד צפוי להיות נמוך ברוב החברות

הון ומכפילים

מיליארדי ₪

ממוצע מכפילים

2016	2017	
0.79	1.00	גבוה
0.73	0.78	ממוצע
0.68	0.63	נמוך

שווי שוק ליום 15/04/2018
הון

- מכפיל שווי שוק להון בעליה 0.78 (0.73 אשתקד)
- השנה רואים במכפילי ההון שונות משמעותית יותר בין החברות יחסית לשנים קודמות

תודה על ההקשבה

בני גבאי - benjamin.gabbay@bgc.co.il
אור חרוש - orr@bgc.co.il

למידע נוסף ובירורים אנא צרו קשר

רו"ח בני גבאי | שותף מייסד ומנכ"ל | Benjamin.gabbay@bgc.co.il

מומחה בעל יותר מ-20 שנות ניסיון בהובלת תיקי ביקורת וביצוע הערכות שווי, ניתוח דו"חות כספיים, וייעוץ כלכלי ואסטרטגי עבור חברות ועסקים שונים, בעיקר מתחום הביטוח והבנקאות. טרם הקמת הפירמה, שימש כשותף בכיר ומנהל מחלקת פיננסים בפירמת רואי החשבון קוסט פורר גבאי את קסירר (Ernst&young). בעל ידע נרחב וניסיון פרקטי בכללי החשבונאות המקובלים במוסדות בנקאים, קרנות פנסיה, חברות ביטוח ובתחום האקטואריה. משמש כיועץ בנושאי הפיקוח על הביטוח ועל הבנקים. בוגר חשבונאות וכלכלה מטעם אוניברסיטת תל אביב ובוגר הפקולטה למשפטים באוניברסיטת תל אביב.

רו"ח אור חרוש | שותף | Orr.harush@bgc.co.il

מומחה בעל למעלה מ-5 שנות ניסיון בייעוץ כלכלי וחשבונאי, לרבות הערכות שווי חברות, ייעוץ אסטרטגי וליווי תהליכי מיזוגים ורכישות. למר חרוש תואר ראשון בכלכלה וחשבונאות (B.A) מאוניברסיטה העברית ותואר שני בכלכלה (M.A) מאוניברסיטת בר אילן.

דניאל שרון, אקטואר | שותף | daniel@bgc.co.il

אקטואר בכיר בענף בעל יותר מ-20 שנות ניסיון בענף הביטוח. טרם הצטרפות לפירמה כיהן דניאל כסמנכ"ל בכיר ואקטואר ראשי בפניקס חברה לביטוח ולפני כן בתפקידים בכירים בהראל ומנורה לדניאל הסמכה כאקטואר מטעם האגודה בריטית (FIA) והישראלית (FIIA)